

Un teatru al neliniștii

Diana COZMA

Rezumat: Lucrarea de față își propune să pună în discuție câteva moduri de încarnare dramaturgică și scenică a stării de neliniște conținute în dramaturgia lui Eugène Ionesco, plasând accentul cu predilecție asupra pieselor *Jacques sau Supunerea* și *Scaunele*. Ionesco concepe *psihologii dinamice*, introduce *contradicția în noncontradicție*, creează un prezent al *prezențelor absente* care pun stăpânire pe personaj proiectându-l în trecut. Din această perspectivă, teatrul său își are sursa în neliniștile umane și, în acest sens, observăm prezența unui joc al demascării convențiilor, al materializării stării de angoasă, al întrupării unei lumi care se află pe muchia subțire dintre ireal și real, poetic și trivial, oniric și diurn.

Cuvinte cheie: neliniște, irealitate, haos, invizibil, amintire

A fi sau a nu fi!

Otilia HUZUM

Rezumat: Tema aleasă este una contemporană și nu ar trebui să reprezinte un subiect tabu. Dacă tot invocăm libertatea de exprimare, sub orice formă ar fi ea, și liberul arbitru, în decii de viață și pentru viață, ar fi cazul să dăm dovadă de onestitate și să supunem atenției întreaga gamă de transformări a societății, căci numai în dialog vom putea trasa tușe definitorii pentru viitor. Studiul nu dorește să evidențieze o formă de discriminare, nu are ca scop negarea sau acceptarea unor aspecte, nu prezintă poziții pro sau contra și nici nu promovează părerile personale, ci lansează către analiză și dezbateră un aspect care marchează timpul prezent în pedagogia teatrală. Întrebările fundamentale, la care nu am găsit răspuns, se conturează astfel: Care latură trebuie cultivată în timpul alocat pregătirii unei personae transgender care aspire la titulatura de actor? Cea reală sau cea în devenire, dacă există o hotărâre definitivă în acest sens, iar studentul în cauză nu se află încă într-un moment al căutărilor? În situația vizibilă de aderare la sexul opus celui născut, pentru care gen se face pregătirea respectivului student?

Cuvinte cheie: artă; actor; pedagogie; creativitate; transgender, teatru

Imanența seducției abisale în arta actorului

Iulia LUMÂNARE

Rezumat: Studiul face o descindere în psihologia abisală a creatorului, căutând să reveleze pulsiunea care face necesar actul de creație: nevoia de a seduce. În încercarea de a reabilita seducția și rolul esențial pe care îl are în întreg procesul de creație, până la întâlnirea cu spectatorul - martorul principal și însuși subiectul seducției -, studiul explorează dimensiunile psihologice, filosofice și profesionale ale conceptului de seducție, îndepărtându-se de semnificațiile lui imediate și triviale. Scopul intrinsec al acestei abordări este de a restitui actorului rolul de creator și de a-l seduce să devină unul conștient, și de a abandona astfel condiția lipsită de responsabilitate a marionetei. În încercarea de a restabili numinozitatea seducției, studiul face apel la mari seducători ai filosofiei, psihanalizei și literaturii - Kirkegaard, Kant, Jung, Liiceanu și Pessoa - susținându-și argumentele pe considerentele lor, pentru a releva inexpugnabilitatea legăturii dintre seducție și creație.

Cuvinte cheie: seducție, creație, actor, cunoaștere, conștiință

***Maria Blut* sau despre farmecul pierdut al teatralității**

Aurelian Bălăiță □

Călin Ciobotari □

Rezumat: Articolul de față își propune să observe noile formule de teatralizare a spectacolului, plecând de la un exemplu elocvent în acest sens, *Nativii din Maria Blut* (*Die Eingeborenen von Maria Blut*), o adaptare după Maria Lazar, în regia Laurei Bihler. Discuția despre teatralitate, una ce a marcat între secolul XX, redevine din nou relevantă în contextul unor tot mai vizibile tentative de deteatralizare, apărute în special pe fondul expansiunii fără precedent a tehnologiile pe scenele teatrale. Dramaturgie și story-telling, decoruri și costume, cromatică și organizare psiho-fizică a spațiului scenic, rolul multiplu și recalibrările profunde ale convenției teatrale, masca și forța ei de a produce un anumit tip de atmosferă – toate acestea devin tot atâtea repere majore într-o discuție despre ce a fost și ce a devenit teatralitatea.

Cuvinte cheie: teatralitate, Maria Blut, Laura Bihler, Theatertreffen

Slava's Snowshow și Existențialismul

Octavian JIGHIRGIU

Andreea J. DARIE

Rezumat: În mod paradoxal, clovni creatorului rus Slava Polunin evocă vagabonzii beckettieni, în ciuda faptului că *Snowshow* se desprinde de existențialism prin transcenderea non-sensului vieții cu ajutorul oglindirii în celălalt. În anul premierei sale, spectacolul vorbea despre libertate, despre acea târzie eliberare din chingile unui regim totalitar, despre rezistența prin speranță și visare în dificila perioadă comunistă. 30 de ani mai târziu, semantica lui modificată circumstanțial, am îndrăzni să spunem, chiar istoric, a căpătat un profund substrat filozofic. În legătura dintre spectacolul lui Slava Polunin și curentul existențialist, putem evidenția două planuri distincte. În primul rând, există o manifestare a non-sensului ontologic în cadrul fiecărei secvențe a spectacolului, fapt care provoacă „deturnările” copilăroase către joacă. În al doilea rând, existențialismul se manifestă prin însăși structura întregului ansamblu spectacular. Totul începe cu clovnul care intră în scenă ca într-o altă dimensiune. Apoi, simbolistica spectacolului îi face estetica greu încadrabilă. Secvențialitatea ce alternează în mod versatil oniricul și ludicul, oximoronul și metafora transformă discursul scenic într-o poveste pe care nu știi de unde să o apuci, fiind, totodată, hipnotizat de ea. La final suntem invitați să testăm senzorial o trecere spre altă dimensiune, o posibilă evocare a desființării care ia forma unei covârșitoare furtuni de zăpadă.

Cuvinte cheie: clovn, existențialism, paradox, joc, libertate

Neliniște și sublim în teatru

Radu TEAMPĂU □

Rezumat: În prezenta lucrare se analizează ideea că în modernitate arta teatrală așezată sub semnul neliniștii, angoasei tinde să penduleze între categoriile estetice ale frumosului și sublimului. Analiza traversează conceptul de *teatru mortal* lansat de Peter Brook din perspectiva tendinței acestuia de a potoli neliniștea creatoare. Apoi urmărim această idee sub aspectul *artei sociologice* care rezervă experimentarea neliniștii, din perspectivă teatrală, doar spectatorului, operatorul artistic evitând această stare. Ceea ce se evidențiază este faptul că, pentru arta teatrală, neliniștea, în varii definiții ale termenului, pare să potențeze realizarea reprezentației. De asemenea, vom remarca, pe parcursul argumentației, diferite moduri de a înțelege conceptul de sublim. Vom observa că sublimul tinde să nu se definească în mod unitar, având multiple înțelesuri, unele chiar contradictorii. În concluzie,

vom propune o definiere a categoriei estetice a sublimului, preluată din universul artelor plastice, care ni se pare mult mai eficientă și operantă în domeniul artelor teatrului.

Cuvinte cheie: neliniște, sublim, individualizare, prezent, prezentare, ireprezentabil

***Amadeus* – geniu muzical în teatru și film**

Ana-Magdalena PETRARU

Rezumat: Prezentul articol își propune să analizeze redarea geniului muzical, Wolfgang Amadeus Mozart în dramaturgia lui Peter Shaffer (*Amadeus*) și pe marele ecran (Milos Forman), cu incursiuni metodologice în studii despre adaptare (de la piesă la film, de la textul scris la reprezentarea scenică) ilustrate și în versiunea jucată pe scena ateneului ieșean.

Cuvinte cheie: geniu muzical, adaptare, dramatic vs. teatral

Clovnul și jocul lui terapeutic. Le Rire Médecin

Antonella CORNICI

Rezumat: Clovnul – *actorul perfect* are o mare capacitate de a improviza, abilitate esențială în comunicarea cu publicul. Evoluția clovnului este una îndelungată și complexă ajungându-se la o excelență terapie prin teatru în mediile medicale. În urma unei burse de studiu obținută prin Programul European Erasmus, am participat la Nancy, Franța la o serie de întâlniri cu clovni terapeuți prin intermediul organizației de primire Le Rire Médecin. Observarea activității acestor clovni în Spitalul de Copii din Nancy, interacțiunea lor cu pacienții, familiile acestora, cadrele medicale și tot personalul spitalului a constituit o experiență uimitoare pentru mine ca artist și pedagog. Terapia prin teatru folosește improvizația și alte tehnici teatrale pentru a explora și rezolva probleme personale, de a dezvolta încrederea în sine dar și pentru a trata unele depresii, anxietăți. Terapia cu clovni poate aduce bucurie, un impact pozitiv asupra sănătății mintale și emoționale a persoanelor, oferindu-le o pauză de la grijile și presiunile vieții cotidiene.

Cuvinte cheie: clovn, Le Rire Médecin, terapie, improvizație, nonverbal

Culisele creierului – Epilepsia. Perspective narative

Cristi AVRAM

Rezumat: Articolul de față, într-un fel o cronică de carte și un jurnal de repetiție se concentrează pe un proiect în care este adus în prim plan un subiect de actualitate și încă slab popularizat în România. Spectacolul *Stai jos sau cazii* de Bogdan Munteanu și volumul *Culisele creierului – Epilepsia. Perspective narative* reprezintă un diptic în care un produs cultural teatral cunoaște lumina rampei odată cu publicația ce-l completează și-i marchează apariția. Cele două perspective, cea scenică și cea literar-jurnalistică fac parte dintr-o intenție binevenită de familiarizare a publicului larg cu o afecțiune neurologică privită cu reticență.

Cuvinte cheie: epilepsie, medicină narativă, teatru educațional, Festivalul Internațional pentru Publicul Tânăr Iași

Experiențe „metaforeografice” - performative în spectacolele: (*In Between*) *Homes/ Ulise* și *Thrill me: povestea lui Leopold și a lui Loeb* de Stephen Dolginoff

Raluca LUPAN

Rezumat: Articolul își propune analiza structurilor coregrafice în performance-urile realizate de companiile din sectorul independent. Realizarea unor atmosfere performative specifice

teatrului imersiv în cadrul unor produse artistice reprezintă o zonă de cercetare încă neexplorată. Parcurgerea drumului de la concept la materializare artistică presupune o reordonare a relației profesionale dintre regizor și coregraf sau coordonatorul mișcării scenice. Aceste relaționări profesionale și a principiilor sub care se instituie sunt adesea discutate, dar adesea cartografierea lor rămâne mai mereu într-o zonă ambiguă. Prezenta lucrare are ca obiectiv rediscutarea rolului coregrafului și/sau al coordonatorului mișcării scenice în realizarea produselor artistice.

Cuvinte cheie: mișcare scenică, dramaturgii coregrafice, teatru independent, atmosfere performative

Richard Wagner – amprenta de geniu a unui clocot de căutări, neliniști și contraste

Stanca Maria BOGDAN

Rezumat: Indiferent de formula artistică, de faptul că ne referim la teatrul clasic ori la teatrul liric, condiția interpretului, cu asemănările și deosebirile de rigoare, rămâne aceeași. Pentru artist, importantă este nu doar înțelegerea profundă a textului/partiturii, ci și a contextului general, atât al rolului în sine în interiorul și exteriorul operei din care provine, cât și al autorului, înțelegerii momentului istoric căruia îi aparține, de la care se revendică, pentru descifrarea intențiilor sale și a mesajului pe care a încercat, la momentul creației și privind spre posteritate, să-l transmită public. Ca orice geniu, Richard Wagner a stârnit nu doar admirație ori polemică, ci mai presus de toate- pasiune. Cunosându-i viața, zbuciumul, creația și particularitățile sale devenim cu toții parte din existența spiritului care a revoluționat pentru totdeauna una dintre cele mai complexe și de succes forme ale artei, teatrul liric.

Cuvinte cheie: Wagner, geniu, vizionar, sincretism, dramă, muzică

Confluențe între teatru și arte vizuale: Van Gogh și Edvard Munch sau de la dramă la dramaturgie

Aura Evelina RADU

Rezumat: Între artele spectacolului și cele vizuale, bunăoară între teatru și pictură ori grafică, există multiple interferențe, care nu se rezumă la scenografie și costum. Referințele culturale și citatele vizuale sunt doar două direcții de dezvoltare ale teatrului modern și contemporan. Artiștii pot sprijini prin imagini piesele de teatru, dar pot la fel de bine să inspire textele dramaturgice, fie prin viața și activitatea profesională, fie prin creația lor, în sine. Din cărți precum „*Viețile pictorilor, sculptorilor și arhitecților*” semnate de Giorgio Vasari sau Giovanni Pietro Bellori¹, ori din diverse lucrări și studii biografice dedicate artiștilor, putem afla numeroase informații care explică sau întregesc ceea ce știm sau ceea ce putem deduce în mod nemijlocit din opera acestora, dar de cele mai multe ori respectivele aspecte sunt conjuncturale, explicând doar contextul formării profesionale, comenzile sau jocul hazardului care a condus spre realizarea lucrărilor lor, așa cum au ajuns să fie cunoscute. Despre artiști cum ar fi Michelangelo, Caravaggio, Claude Monet, Toulouse Lautrec, sau mai recent despre Pablo Picasso și Salvador Dali se poate afirma că și-au pus în lucrările lor, pe lângă măiestria inegalabilă și propria personalitate.² Arareori există însă o asemenea continuitate între viață și muncă artistică, precum în cazul lui Van Gogh și Edvard Munch.

Cuvinte cheie: Van Gogh, Edvard Munch, arte vizuale, teatru, scenografie

Neliniștile *Generației Zet. Story al unui Suferman cu Glugă. Devised theatre* - Un instrument al conectării

Cezara – Ștefania FANTU

Rezumat: Oamenii nu sunt obișnuiți să spună ce simt, când cineva te întreabă: „Ce faci?“, de regulă răspunzi: „Bine!“, chiar dacă nu faci bine. Cum îi învățăm pe adolescenți să-și exprime, să-și gestioneze emoțiile, să „jongleze” cu noile concepte, precum *Fomo, Jomo, cyberbullying, Efectul Gyges*, în condițiile în care există mult spațiu și timp „între școală și acasă”? Microsoft a creat un chatbot chinezesc, cu vocea unei fete de șaptesprezece ani, căreia milioane de chinezi i se confesează zilnic, programul stocând istoricul emoțional al utilizatorilor. El va fi extins și în Europa. De ce preferă tinerii să comunice astfel? *Generația Zet. Story al unui Suferman cu Glugă, performance* construit pe principiul *devised theatre*, este produsul final al unui proces de cercetare privind depresia preadolescenților din generația z, din municipiul Iași, și vizează intervenția teatrului în comunitate ca instrument la conectării. Articolul de față descrie construcția *performance*-ului mai sus menționat, utilizând metodologia *practice-as-research* și teatru *devised*.

Cuvinte cheie: *devised theatre, performance, depresia preadolescenților, generația z, Iași*

Teatrul *Verbatim*: angoase și adevăruri teatrale

Sorin-Dan BOLDEA

Rezumat: În ultimii ani, în spațiul teatral românesc, au apărut tot mai multe producții care au la bază piese de teatru *verbatim* și care se înscriu cu succes în această categorie. Tehnica *verbatim* lucrează direct cu poveștile oamenilor de rând, oamenii care primesc o voce prin intermediul artei. De cele mai multe ori, aceste voci spun povești cutremurătoare și ieșite din comun – povești pline de angoase, nedreptăți sociale sau politice, sau adevăruri dureroase și neștiute. Responsabilitatea creatorului de *verbatim* este una imensă, pe lângă faptul că acesta trebuie să prezinte povestea subiectului său cuvânt-cu-cuvânt, trebuie să fie atent să nu altereze adevărurile și elementele autentice care stau la baza ei. Această tehnică teatrală presupune o responsabilitate imensă din partea artistului de teatru, și mai mult decât atât, are o metodologie specifică și extrem de riguroasă. Din acest motiv, este important să înțelegem modul de operare a acestei tehnici, și mai ales, modul în care un artist de teatru trebuie să se raporteze la aceasta.

Cuvinte cheie: teatru, dramaturgie, interviu, dialog, limite, responsabilități.

Implicarea și detașarea actorului în procesul de creație. Sistemul Stanislavski – Sistemul Brecht

Marius BODOCHI

Rezumat: Cele două sisteme – cel stanislavskian și cel brechtian – au puncte comune, chiar dacă, la o primă vedere, sunt foarte diferite ca abordare. Articolul își propune să descrie cele două direcții în privința practicii și pedagogiei artei actorului. Elemente ce se referă la inspirația interioară sau exterioară, conștientizare sau efectul de distanțare sunt analizate și contrabalansate între cele două sisteme. Deopotrivă sunt prezentate și discursurile care au continuat cele două estetici fundamentale pentru scena secolului XX.

Cuvinte cheie: sistemul Stanislavski, sistemul Brecht, actorie, implicarea actorului, detașarea actorului

PREGĂTIREA CURSEI: un dialog cu trecutul și viitorul pedagogiei regizorului de teatru

Mihai GLIGAN*

Motto: „De talentul tău lasă-l pe Dumnezeu să se ocupe, aici vei învăța să lucrezi.”¹

Rezumat: Actul pedagogic, oricât de mult ar fi teoretizat în articole științifice, se plasează de fapt sub o incidență violentă a prezentului uman, mai precis a punctului contextual în care un tânăr de 18 ani se așează pe un scaun în fața profesorului și vrea să fie învățat în funcție de reperele sale culturale extremcontemporane.

Definirea și încadrarea euristică se află pe un câmp fertil atunci când obiectele studiului sunt redactate și se rezumă la partea de mărturie teoretică a unui profesor-cercetător. Cu toate acestea, aspectele practice ale procesului pedagogic sunt, de fapt, cele elocvente pentru o comprehensiune de natură ereditară. Aspectul uman al pedagogiei, inspirația și prezența activă a pedagogului sunt singurele care pot transforma teoria sterilă, în materie vie. La fel cum teatrul a renunțat la moștenirea textocentrică, migrând spre o zonă performativă, așa și câțiva pedagogii au ales ca viața lor să fie moștenirea lăsată, nu memoriile scrise.

Cuvinte cheie: pedagogie, regie de teatru, Penciulescu, student, relație cu trecutul.

Natura „BESTIEI”

Petre-Gabriel COVEȘANU*

Rezumat: Copiii preadolescenței iubesc poveștile și nu acceptă abaterile sau întreruperile în linia narativă. Sunt conectați la „viu” și condamnă pe loc lipsa de sinceritate. Publicul foarte tânăr este diferit de un public adult sau adolescent. Trebuie înțeles și educat.

„Copiii sunt viitorul” nu este un clișeu ci o realitate. Dacă sunt analizate mecanismele psihologice și resorturile care îi fac să funcționeze, și utilizate inteligent într-un spectacol, cu un univers bogat, teatrul poate crea un salt în conștiință pentru noile generații. Tehnicile de construcție trebuie elaborate și îmbunătățite în așa fel încât artele spectacolului să își recapete rolul vital pe care îl au în renașterea unei națiuni.

Cuvinte cheie: Teatru, copii, spectacol, imaginar.

FRONTUL DE EST AL LIMBII ROMÂNE, ÎNTEMEIEREA NAȚIONALULUI IEȘEAN

Alexandru Florin SINCA*

Rezumat: Primii pași făcuți de către unele dintre cele mai importante personalități culturale și politice ale poporului român, din prima jumătate a secolului al XIX-lea, pentru edificarea teatrului național din Iași, precum și semnificația acestor demersuri în contextul istoric al devenirii României moderne.

Cuvinte cheie: Teatrul Național Iași, Conservatorul filarmonic-dramatic, identitate națională, afirmarea limbii române

Cercetări în teatrul lui Maurice Maeterlinck

Ioana PETCU-PĂDUREAN

Rezumat: În 2023 Editura Performantica publica cartea autorului Cristi Avram care reprezintă studiul dedicat dramaturgiei lui Maurice Maeterlinck. Cele 450 și ai bine de pagini constituie, de fapt, o analiză detaliată, minuțioasă, abordată din multiple perspective, asupra textelor de teatru, dar și a prozei sau poeziei scriitorului belgian. Totodată, constanta preocupare a autorului de a căuta printre spectacolele, nu foarte multe și nu ușor de accesat, după piesele lui Maeterlinck este o direcție care întregește discursul integrator. Iar întâlnirea dintre comentariul critic literar și lecturile scenice ale acestora face din *Infantilism și senectute în teatrul lui Maurice Maeterlinck* o carte-semnal importantă și necesară pentru peisajul studiilor de sub bolta Thaliei.

Cuvinte cheie: Maurice Maeterlinck, dramaturgie belgiană, explorări regizorale, infantilism, senectute